

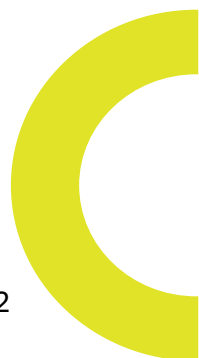
Een jonge nieuwkomer in de kleuterklas



TIPS EN ADVIEZEN VOOR EEN
NT2 LEERLING IN ONDERBOUW

Inhoud

Inleiding	3
Stille periode.....	4
Wat is de stille periode?	4
Aandachtspunten:	4
Handvatten en tips	6
Woordenschat leren	8
Omgang met ouders	10
Lowan – leerlijnen en taalstadia.....	11
Materialen	12
Tot slot	14
Bijlage 1 - Taalstadia	15
Bijlage 2 – Praatkaart gevoelens / probleem oplossen	16
Literatuur:.....	18



Inleiding

Een nieuwkomerskleuter in de klas verwelkomen is een bijzondere en waardevolle ervaring. Als leerkracht speel je een sleutelrol in de eerste stappen van het kind in een onbekende taal en nieuwe omgeving. Dat is niet alleen een uitdaging, maar ook een unieke kans: bij geen enkele andere leerling zie je in korte tijd zóveel groei en ontwikkeling. Het is indrukwekkend om mee te maken hoeveel een kind leert, vaak zonder woorden, maar met zoveel inzet, veerkracht en nieuwsgierigheid.

Het allerbelangrijkste is dat een kind zich **veilig en gezien** voelt. Alleen vanuit die basis kan écht leren plaatsvinden. Investeer daarom vanaf het begin in het opbouwen van vertrouwen. Laat het kind succes ervaren, bied ruimte om te wennen en werk aan het versterken van het zelfvertrouwen. Een kind dat zich op zijn gemak voelt, zal eerder durven ontdekken, communiceren en zich ontwikkelen.

In dit boekje vind je achtergrondinformatie over de **stille periode**, een normale fase waarin veel nieuwkomers eerst observeren en luisteren voordat ze actief gaan spreken. Ook bieden we **praktische tips en handvatten** om NT2-kleuters in jouw klas te begeleiden. Denk aan het inzetten van visuele ondersteuning, het bieden van structuur, het gebruik van concrete opdrachten en, minstens zo belangrijk, warme, persoonlijke aandacht.

Daarnaast is er in dit boekje aandacht voor de **omgang met ouders** van NT2-leerlingen. Ook wordt het aanleren van woordenschat uitgewerkt aan de hand van de **NT2-didactiek**, met onder andere **de viertakt van Verhallen** als basis. Zo krijg je als leerkracht handvatten om taal doelgericht, betekenisvol en op een voor jonge kinderen begrijpelijke manier aan te bieden.

Tot slot: het leren van een nieuwe taal kost tijd én vertrouwen. Door een veilige omgeving te creëren waarin een kind mag groeien in zijn eigen tempo, help je niet alleen bij taalontwikkeling, maar geef je ook ruimte aan sociale en emotionele groei. Want elk kind verdient een start waarin het zich welkom, begrepen en gesteund voelt, in woorden én in gebaren.

Stille periode

Wat is de stille periode?

De stille periode is een fase in de taalverwerving die volledig normaal is bij (jonge) nieuwkomers. In deze fase spreekt de leerling nog niet actief Nederlands, maar is wel volop bezig met taalontwikkeling.

Hoewel het kind nog geen taal produceert, is het wel actief aan het luisteren, observeren en begrijpen. De leerling neemt taal op, bouwt woordenschat op en raakt vertrouwd met klanken, woorden en zinnen. Je kunt dit vergelijken met een spons: het kind zuigt de taal op, maar voelt zich nog niet zeker genoeg om te gaan spreken.

De duur van de stille periode verschilt per kind, en kan variëren van ongeveer 4 weken tot een paar maanden of zelfs een jaar. Dit hangt af van meerdere factoren, zoals: leeftijd van het kind, karakter (verlegen of extravert), eerdere schoolervaringen, emotioneel welbevinden, gevoel van veiligheid in de klas en ondersteuning vanuit thuis

Sommige kinderen beginnen na een paar weken ineens met spreken, terwijl andere kinderen eerst losse woorden gebruiken en hun taalproductie langzaam opbouwen.

Aandachtspunten:

Als een leerling zich in de stille periode bevindt, is het belangrijk dat je als leerkracht bewust rekening houdt met de volgende punten:

Veiligheid en vertrouwen

Forceer het kind niet om te praten! Geef het de tijd om te wennen aan de nieuwe taal en omgeving. Laat zien dat het oké is om stil te zijn, te wijzen of non-verbaal te communiceren.

Rijk taalaanbod – zonder druk

Oefen met vaste routines en zinnen. Begin elke dag met goedemorgen en een handgebaar. De kracht zit hem in de herhaling. Kinderen leren vaste zinnen en woorden doordat ze die dagelijks in dezelfde context horen en gebruiken.

Spreek in korte, duidelijke zinnen en gebruik veel herhaling. Wees je ervan bewust dat je goed articuleert en langzaam spreekt. Dit is vaak langzamer dan je denkt! Benoem voortdurend wat jij doet én wat het kind doet. Bijvoorbeeld: 'ik ga zitten op de stoel' of 'ik pak het boek' of 'naam kind- speelt met de blokken' etc. Speel samen met het kind in de hoek en gebruik daar eenvoudige taal en gebaren bij: 'ik maak soep. De soep is lekker!' Gebruik lichaamstaal, mimiek, gebaren en visuele ondersteuning (voorwerpen, pictogrammen).

Stel keuze vragen. Vermijd open vragen. Je zou bijvoorbeeld kunnen vragen ‘welk fruit vind jij lekker? Een appel of een banaan’. De leerling kan het dan aanwijzen en op den duur na zeggen.

Zeg een zin voor en laat de leerling deze zin herhalen (als de leerling al wat langer op school is). Bijvoorbeeld: de leerling wil naar de wc. Hij maakt dit duidelijk door het wc kaartje/ketting te pakken of te wijzen en jij wilt dat hij dit aan jou vraagt. Dan zeg je tegen de leerling ‘Wil je naar de wc? Zeg maar: juf mag ik naar de wc?’ Je stimuleert de leerling om dit na te zeggen. Wacht vervolgens en kijk de leerling aan. Doe dit zonder druk. Zo kun je dit ook met andere standaard zinnen inoefenen zoals ‘juf wil je me helpen’ en ‘juf wil je mijn jas dicht doen?’

Actieve deelname zónder taaldruk

Laat het kind meedoen in routines en spel, ook zonder dat het hoeft te praten. Geef taakjes die het kind kan uitvoeren door te kijken of nadoen (opruimen, iets brengen).

Een taalmaatje als voorbeeld

Koppel het kind aan een vertrouwde klasgenoot die taalmodel kan zijn. Samen spelen, samen zingen, samen opruimen → geeft vertrouwen én taalaanbod.

Veel luisteren, kijken, beleven

Liedjes, rijmpjes, prentenboeken en kringmomenten: allemaal kansen voor taalopbouw. Let op dat de klassikale uitleg soms te snel gaat. Herhaal deze individueel en concreet met zoveel mogelijk visualisatie. Daarbij is ook pre-teaching vooraf een mooie manier om de leerling beter aan te kunnen laten sluiten bij de les die klassikaal gegeven zal worden.

Maar: blijft een kind stil? Ga het dan niet forceren. Spreken is een vorm van veiligheid. Zorg dat het kind wel via gebaren, kaartjes of pictogrammen kan communiceren, en blijf rustig het taalaanbod geven.

Is er na een jaar nog steeds geen taalproductie van een kind, ga dan na of er mogelijk andere oorzaken ten grondslag liggen.

Handvatten en tips

In het volgende gedeelte worden een aantal praktische handvatten en tips beschreven. Sommige hiervan sluiten aan bij wat eerder is genoemd over de stille periode, maar ze zijn ook goed toepasbaar voor leerlingen die al een beetje Nederlands begrijpen en/of durven te spreken. Deze suggesties zijn bedoeld om hen zo goed mogelijk te ondersteunen in hun taalontwikkeling, het vergroten van hun woordenschat en het opbouwen van zelfvertrouwen in de klas. Door deze tips toe te passen, wordt de leeromgeving voor de leerlingen begrijpelijker en toegankelijker, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen binnen het taalonderwijs.

Houd het taalgebruik concreet en visueel

Vermijd in de eerste maanden abstracte vragen zoals:

"Wat heb je in het weekend gedaan?"

Stel in plaats daarvan eenvoudige, visueel ondersteunde vragen. Bijvoorbeeld:

- Laat een plaatje zien en vraag: *"Wil jij een appel?"*
- Wijs naar pictogrammen en laat het kind reageren met knikken, wijzen of met ja of nee.

Ondersteun verhalen die kinderen vertellen met een klein tekeningetje op het bord om het visueel te ondersteunen. Hiermee help je het kind om de taal die gesproken wordt beter te begrijpen en mee te doen aan een gesprek.

Probeer ook andere zaken zo veel mogelijk te visualiseren. Dit maakt de omgeving begrijpelijk en voorspelbaar.

Betrek het kind bij dagelijkse taken

Laat het kind helpen met kleine klusjes, zoals stoelen klaarzetten of opruimen. Dit creëert waardevolle taalmomenten. Gebruik korte, duidelijke zinnen en wijs aan wat je bedoelt: "Pak de schaar." – "Hier is de lijm." – "We ruimen samen op."

Ondersteun het dagritme visueel en individueel

Gebruik dagritmekaarten of pictogrammen om de dag voorspelbaar en overzichtelijk te maken. Herhaal deze uitleg nog een keer apart met het kind, langzaam en al wijzend als je het idee hebt dat de leerling de routines nog niet goed begrijpt. De klassikale uitleg gaat vaak te snel. Door het dagritme samen stap voor stap door te nemen, weet het kind wat er gaat gebeuren, dat vergroot het gevoel van veiligheid.

Laat het kind meedoen, ook zonder taal

Betrek het kind actief bij de dagelijkse routines en spelmomenten, zodat het zich onderdeel voelt van de groep. Stimuleer non-verbale interactie, zoals aanwijzen, nadoen en meespelen, en geef het kind de ruimte om eerst te observeren en in eigen tempo aan te sluiten bij activiteiten. Bied eenvoudige taakjes aan, zoals stoelen klaarzetten of materialen uitdelen. Dit zorgt voor een gevoel van betrokkenheid en succes. Zo bouwt het kind vertrouwen op en ervaart het dat het mee mag en kan doen.

Taalontwikkeling, begin bij de basis

Nieuwkomers begrijpen in het begin nog weinig. Pas je taalgebruik hierop aan. Dit kun je doen door rustig te spreken, duidelijk te articuleren en korte zinnen te gebruiken. Wees je ervan bewust dat je elk woord los uitspreekt. We praten al vlug te snel waardoor het één grote brei aan woorden lijkt voor het kind. Herhaal woorden en zinnen in verschillende situaties. Een kind moet een woord zeker zeven keer horen voor het woord daadwerkelijk beklijft. Geef daarnaast ook eenvoudige opdrachten zoals, 'pak de bal', 'leg het in de kast'.

Leren door kijken en nadoen

Laat handelingen zien, begeleid je woorden met gebaren of handelingen. Gebruik veel visuele ondersteuning. Dit kun je de gehele dag door doen. Als jij als leerkracht ergens heen loopt: 'ik loop naar de kast.' of 'ik doe mijn rits dicht.' of 'ik strik jouw veters.' Zo worden er woorden aan het handelen gekoppeld die de leerling regelmatig terug hoort.

Werk met een maatje

Koppel de nieuwkomer aan een klasgenoot die het goede voorbeeld geeft en laat zien hoe routines er in de klas uit zien, zoals waar en hoe de jas wordt opgehangen, iemand die hem mee neemt met het buiten spelen etc. Dit vergroot het gevoel van veiligheid én stimuleert sociaal leren.

Let op signalen van spanning of overbelasting

Sommige kinderen reageren op de nieuwe omgeving met teruggetrokken gedrag, frustratie of drukte. Wees alert en reageer rustig en voorspelbaar. Benoem emoties, dit ook weer met een plaatje, in eenvoudige taal en geef het kind de tijd om tot rust te komen. Beweeg vooral in de eerste periode mee met de behoeften van het kind.

Woordenschat leren

Voor het effectief aanleren van woordenschat aan NT2-leerlingen kan de viertakt van Verhallen didactisch hulpmiddel zijn. Deze aanpak is goed te combineren met NT2-didactiek van Josee Coenen en sluit aan bij de principes van visueel en contextueel leren, die onder andere in de methodiek *Zien is Snappen* en in meerdere bronnen op Lowan worden benadrukt.

De viertakt van Verhallen in combinatie met de NT2 didactiek

De viertakt bestaat uit vier opeenvolgende stappen die leerlingen helpen om nieuwe woorden niet alleen te herkennen, maar ook actief te gebruiken in verschillende contexten. De NT2 didactiek is een aanpak van Josee Coenen die context gericht is, betekenisvol en zich richt op doelgericht taalonderwijs. Door deze aanpak te combineren met de viertakt van Verhallen wordt de meertalige leerling ondersteund in het taalonderwijs en in zijn belevingswereld.

Vorbewerken

In deze fase wordt de leerling nieuwsgierig gemaakt naar het onderwerp en wordt voorkennis geactiveerd. Voor NT2-leerlingen is het belangrijk dat dit gebeurt met visuele ondersteuning (zoals afbeeldingen, gebaren, voorwerpen) en in begrijpelijke taal. Dit sluit goed aan bij de principes van *Zien is Snappen*, waarin visuele context het begrip versterkt.

Semantiseren

Hier wordt de betekenis van de woorden aangeboden. Dit gebeurt idealiter op drie manieren. Binnen deze fase wordt ook de NT2 didactiek gekoppeld. Belangrijk dat het woord zo vaak mogelijk genoemd wordt.

- Uitleggen: in eenvoudige taal of met synoniemen.
- Voorbeelden geven: concrete situaties of contexten.
- Uitbeelden: gebruik van visuele middelen zoals gebaren, tekeningen of foto's.
NT2-leerlingen hebben hier baat bij omdat het koppelen van woord en betekenis in hun brein ondersteund wordt door meervoudige representatie.

Binnen deze stap zijn ook de eerste drie stappen, die reproductief zijn, van de **NT2 didactiek** toe te passen / terug te vinden namelijk:

1. De leerkracht biedt het woord aan
2. De leerlingen doen iets zoals iets aanwijzen/pakken
3. De leerlingen zeggen het woord na

Consolideren

In deze fase wordt het woord geoefend en herhaald met verschillende werkvormen, zoals spelletjes, coöperatieve werkvormen of het maken van zinnen. Maak een woordmuur en zorg ervoor dat de woorden met afbeelding zichtbaar in de klas aanwezig zijn. Herhaling en

toepassing in verschillende contexten zijn essentieel voor NT2-leerlingen om de woorden te automatiseren. Gebruik als leerkracht dus regelmatig het aangeboden woord.

Binnen deze stap worden de laatste twee stappen van de NT2 didactiek meegenomen en dat zijn:

4. De leerlingen passen iets toe, zoals iets invullen.
5. De leerlingen komt tot taalproductie en gebruiken het aangeleerde woord.

Controleren

Tot slot wordt nagegaan of de leerling het woord begrijpt en kan gebruiken. Dit gebeurt bijvoorbeeld door vragen te stellen, opdrachten te geven of het woord terug te laten komen in andere lessen of contexten.

Omgang met ouders

Voor nieuwkomersgezinnen is het Nederlandse onderwijssysteem vaak nieuw en soms ook verwarrend. Daarom is het belangrijk om als school actief te laten merken dat ouders welkom zijn. Wees benaderbaar. In sommige culturen is het namelijk niet vanzelfsprekend dat ouders zomaar de school binnen mogen lopen. Het wil niet zeggen dat als je ouders niet in of bij de school ziet, ze niet betrokken zijn. Leg daarom duidelijk uit dat ouders altijd welkom zijn, maar dat er bepaalde kaders zijn: bijvoorbeeld dat het prettig is als ouders voor of na schooltijd langskomen en dat een gesprek met de leerkracht op afspraak plaatsvindt. Probeer in het contact met ouders met een open blik te kijken en wees je bewust van je, onbewuste, vooroordelen. Diversiteit is een kracht en probeer te kijken hoe je ook juist deze ouders actief kunt betrekken.

Wees duidelijk over de verwachtingen die de school heeft richting ouders: betrokkenheid bij het leren, het oefenen van woordjes die mee naar huis worden gegeven, en interesse tonen in wat het kind op school meemaakt, zijn allemaal belangrijk voor een goede ontwikkeling.

Daarnaast kun je ouders vragen of ze interesse hebben in deelname aan de **VoorleesExpress**. Dit is een project waarbij een vrijwilliger 20 weken lang thuis bij het gezin komt voorlezen. Het doel is om taalontwikkeling te stimuleren en ouders te ondersteunen in het (voor)lezen in de thuissituatie. Dit gebeurt op een laagdrempelige en positieve manier, en in overleg met het gezin. Meld het gezin hier voor aan als ze hier interesse in hebben. De VoorleesExpress staat geregistreerd als effectieve jeugdinterventie.

Het is belangrijk dat ouders weten dat het thuis blijven spreken van de moedertaal juist goed is voor de taalontwikkeling van het kind. Tegelijkertijd is het waardevol als er ook ruimte is voor het Nederlands, bijvoorbeeld door samen Nederlandse televisie te kijken, de meegegeven woordjes van school te oefenen, of filmpjes die de leerkracht stuurt (bijvoorbeeld bij een thema) samen te bekijken. Zo wordt op een natuurlijke manier ook thuis gewerkt aan taal.

Controleer daarnaast altijd of ouders toegang hebben tot de schoolapp, zoals Parro. Niet alle ouders zijn vertrouwd met dit soort digitale communicatie. Bied hulp bij het installeren van de app op hun telefoon en leg uit hoe de communicatie verloopt vanuit de leerkracht richting de ouders, zoals Parro. Bij belangrijke informatie kun je dit ook nog mee geven op papier, zodat je er zeker van bent dat de ouders de benodigde informatie krijgen. Geef deze informatie heel beknopt en duidelijk en eventueel ondersteund door visualisatie. Door middel van Google Lens kunnen ouders de informatie op papier vertalen.

Lowan – leerlijnen en taalstadia

Lowan is een organisatie die scholen ondersteunt bij het onderwijs aan nieuwkomers. Zij hebben speciale ontwikkellijnen ontwikkeld voor nieuwkomerskleuters. Deze leerlijnen zijn opgesteld met als doel de leerkrachten richting en inzichten geven op waar de aandachtspunten liggen als het gaat om het aanleren van de Nederlandse taal. Daarnaast is het doel om bij de leerkrachten een bewustzijn te creëren dat deze doelgroep een specifieke aanpak nodig heeft.

Ze bieden ondersteuning aan het doelgericht werken met nieuwkomers. Daarnaast is dit een hele interessante website met veel informatie rondom het nieuwkomersonderwijs. Ook bieden zij online bijeenkomsten aan die zeker interessant zijn om eens bij te wonen.

Link voor de leerlijnen: [Kleuters - LOWAN](#)

Ook is het interessant om de taalstadia er eens bij te nemen (zie bijlage 1) om te kijken in welk taalstadium de leerling zit.

Materialen

Naast veel praten en ondersteuning van de leerkracht, zijn er ook nog een aantal materialen die in de klas (als extra ondersteunend) in gezet kunnen worden om de taalverwerking te ondersteunen en te versnellen. Hieronder vind je een overzicht van materialen en digitale hulpmiddelen die specifiek gericht zijn op het aanleren van Nederlandse woorden en klanken. Wij adviseren ook het gebruik van de eerder genoemde Lowan-leerlijnen (zie hoofdstuk Lowan)

Kiene klanken en Kiene cijfers

Kiene klanken en cijfers is een interactieve stempel set die de leerling zelfstandig kan gebruiken om met Nederlandse klanken en cijfers te oefenen. Deze interactieve stempelset is te gebruiken met een app op een tablet. De kinderen krijgen direct visuele en auditieve feedback. De leerling kan hier zelfstandig mee aan het werk.

[Kiene Klanken | Educo | Interactieve klankstempelset | Heutink.nl](#)

Praten met Pim

Praten met Pim is een speels woordenschatprogramma voor peuters en kleuters. Deze site biedt de mogelijkheid om woorden die je aan wilt bieden te downloaden, en bijvoorbeeld, mee te geven naar huis of er samen een spel mee te doen. Ieder geselecteerd woord bevat een duidelijke afbeelding en het woord. Er zijn verschillende mogelijkheden zoals het downloaden als een memory of als losse woordkaarten. Ook zijn er praatplaten te vinden net zoals coöperatieve werkvormen.

[pratenmetpim.nl](#)

Woorden in prenten

Woorden in prenten is een programma dat jonge kinderen ondersteunt bij het leren van nieuwe woorden aan de hand van prentenboeken. Door middel van gestructureerde activiteiten rondom het boek, zoals herhaald voorlezen, praatplaten, spelletjes en gesprekken, worden doelwoorden op een betekenisvolle en speelse manier aangeboden. Het programma is speciaal geschikt voor kinderen met een taalachterstand of een NT2-achtergrond en sluit aan bij Zien is Snappen. Er zijn leskisten passend bij elk prentenboek te lenen bij Epos in overleg.

[Woorden in prenten](#)

Logo 3000

LOGO 3000 is heel passend voor groep 1 en 2 en richt zich op het uitbreiden van de woordenschat. Met het programma kunnen de leerlingen spelenderwijs oefenen met, door de leerkracht, vooraf geselecteerde woorden. Dit is goed in te zetten bij al bestaande thema's van de klas.

[Logo 3000 - Rezulto | De woordenschatexpert](#)

Squla – WoordExtra

WoordExtra is bedoeld voor kleuters die ondersteuning kunnen gebruiken op het gebied van woordenschat. Zij oefenen spelenderwijs met Nederlandse woorden. Dit is ook een programma wat thuis ingezet kan worden nadat er op school een (gratis) account voor de leerling is aangemaakt.

[WoordExtra | Vergroot de Woordenschat van Peuters en Kleuters](#)

Gevoelens

Emoties in verschillende talen:

[SEL werkbladen - LOWAN](#)

Praatkaart emoties

Op de taalschool hebben we een praatkaart gemaakt. Deze is in te zetten op het moment dat er een situatie zich voordoet, maar de leerling zich nog onvoldoende kan uiten in gebeurtenis en gevoelens.

Zie hiervoor bijlage 2

Tot slot

In dit boekje heb je kunnen lezen over de stille periode en hebben we een basis aan tips en handvatten gedeeld voor het werken met NT2-kleuters in de kleuterklas.

De realiteit is dat de praktijk dynamisch en soms ook uitdagend kan zijn. Wat we hier hebben beschreven vormt een stevige basis om mee te beginnen.

Zie deze kinderen niet als een belemmering, maar als een kans om het onderwijs nog inclusiever, creatiever en betekenisvoller te maken. Elk kind brengt een eigen verhaal mee, en jij kunt het verschil maken door hen met open armen én een open hart te ontvangen.

Heb je na het lezen van dit boekje nog vragen, behoefte aan overleg of wil je meer verdieping? Neem dan gerust contact op met Taalschool Salland. We denken graag met je mee!

Bijlage 1 - Taalstadia

Taalstadia*

Stadium 1: De gewenningsfase

In dit stadium leert het kind wennen aan de (Nederlandse) school en aan de klanken van onze taal.

In dit stadium moet een kind de kans krijgen om zich veilig en beschermd te voelen, zodat het kan openstaan voor alles wat op hem of haar afkomt. De volgende signalen geven aan dat het kind gaat wennen aan de school:

Signalen voor aangepast gedrag:

- ☐ Kijkt met belangstelling naar wat andere kinderen doen;
- ☐ Gezichtsuitdrukking verradt, dat het met anderen meeleeft;
- ☐ Doet, wat andere kinderen doen, eventueel nog op zichzelf;
- ☐ Praat in zichzelf in eerste taal ter begeleiding van activiteiten;
- ☐ Accepteert routines en regels van de groep bijv.: bij opruimen, naar buiten gaan, etc.

Signalen voor ontvankelijkheid voor tweede taal:

- ☐ Gebruikt gebaren tegen de leerkracht;
- ☐ Begint te reageren op eenvoudige aanwijzingen in het Nederlands: "Kom eens hier",
- ☐ Zegt dingen na, als "Hallo", "Dank je wel";
- ☐ Begint "nee" te zeggen om zich te verweren.

Stadium 2: De redzaamheidsfase

Van passief luisteraar wordt het kind nu iemand die zelf ook contacten wil kunnen leggen.

Het kind heeft nu taal nodig om zichzelf te redden in de situatie van de groep. Het moet kunnen vragen om dingen die het nodig heeft. Het moet weten, hoe je via taal aandacht van anderen kunt krijgen. Voor al deze doeleinden zal het kind een minimum aan woordenschat en taalvormen moeten hebben.

Signalen voor zelfredzaamheidstaal:

- ☐ Kan mensen en dingen om hem heen benoemen;
- ☐ Maakt behoeften door middel van taal kenbaar;
- ☐ Gebruikt ook taal om zich te beschermen en te verdedigen;
- ☐ Kan eenvoudige beschrijvingen in concrete situaties geven.



Stadium 3: De omgangstaalfase

"Je kunnen redden" is wat anders dan "kunnen meedoen en meespelen".

Meedoen vraagt, dat het kind zelf een bijdrage kan leveren tot het gebeuren en het gesprek daarover. Daarvoor moet je kunnen inspelen op de situatie en kunnen reageren op nieuwe ontwikkelingen in de spel- of leersituatie.

Signalen voor omgangstaal:

- ☐ Kan activiteiten van zichzelf en anderen benoemen;
- ☐ Kan activiteiten van andere kinderen sturen en reageren op aanwijzingen van andere kinderen;
- ☐ Kan voorkeur en afkeur uitdrukken;
- ☐ Kan vooruitlopen op eigen of andermans handelingen;
- ☐ Kan praten over dingen die in het onmiddellijke verleden gebeurd zijn.

Aan het eind van stadium 3 is het kind meestal zover dat het mee kan doen aan doe-activiteiten in de groep.

Stadium 4: De leertaalperiode

Het Nederlands dat het meertalige kind nu verworven heeft is van een bepaalde soort. Het is de taal die vooral geschikt is voor het deelnemen aan omgangssituaties in het dagelijks leven.

Deze taal is niet hetzelfde als de taal die gebruikt wordt voor het afstand nemen van de concreetheid, voor het praten over dingen uit het verleden of de toekomst, voor redeneren, voorspellen en voorstellen.

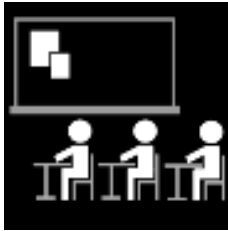
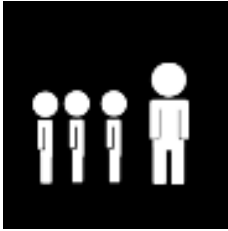
Voor deze functies is speciale taal nodig.

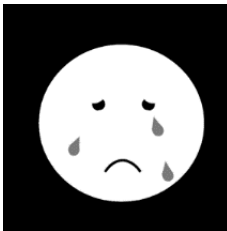
Signalen voor leertaal:

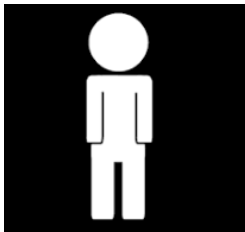
- ☐ Kan kwalitatieve aspecten, o.a. kleuren, in situaties beschrijven;
- ☐ Kan vergelijkingen onder woorden brengen;
- ☐ Kan volgorde in een procesverloop beschrijven;
- ☐ Kan oorzaak-gevolgrelaties onder woorden brengen;
- ☐ Kan gebeurtenissen in de toekomst onder woorden brengen.

Aan het einde van stadium 4 zullen ook de vormaspecten van de taal verder ontwikkeld zijn. De taal van de tweede-taalverwerver zal nu veel meer lijken op Standaard-Nederlands, hoewel er nog veel afwijkingen zullen bestaan.

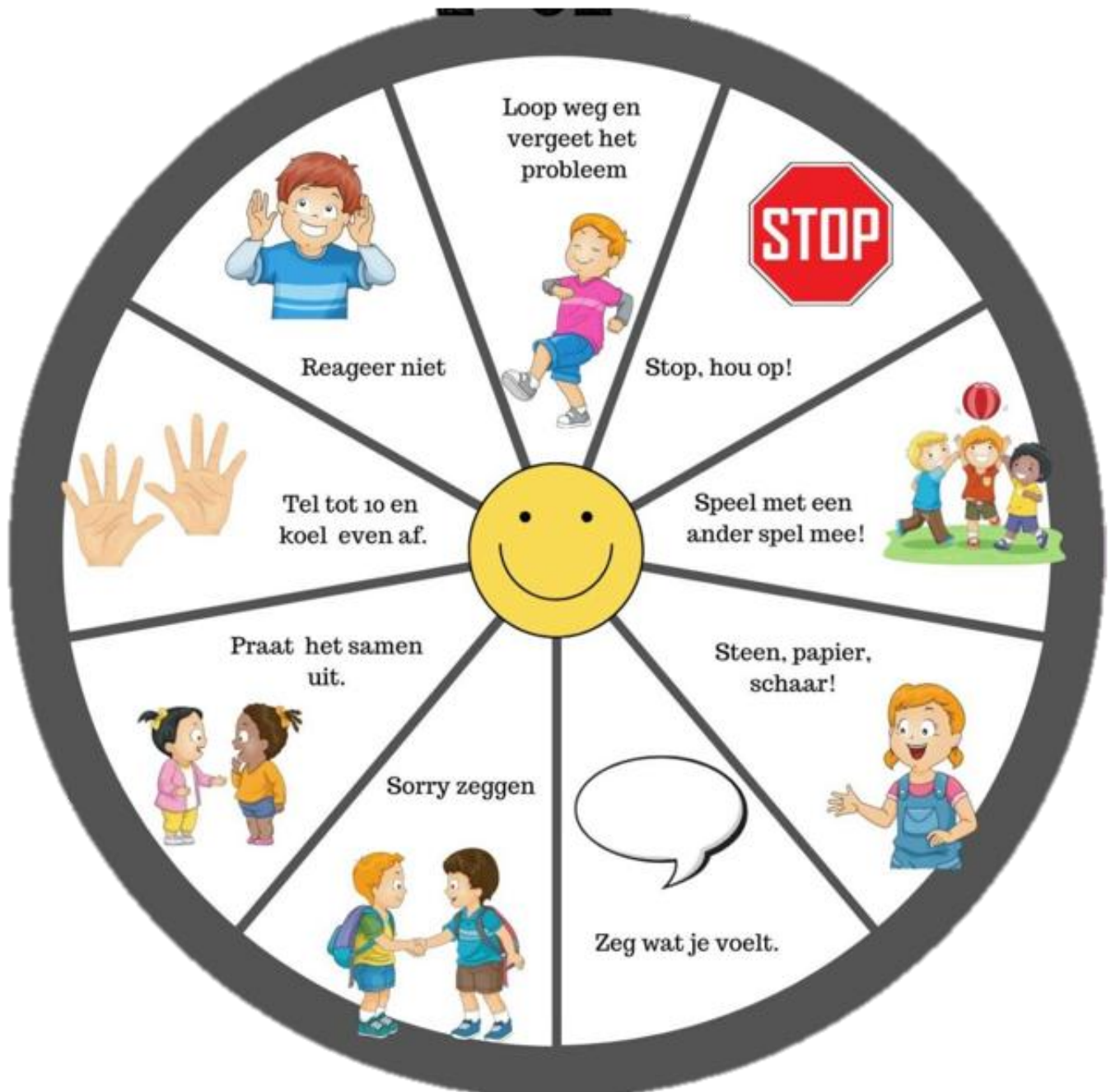
Bijlage 2 – Praatkaart gevoelens / probleem oplossen

Waar is iets gebeurd?					
					
Thuis	In de gang	Buiten	In de klas	In de rij	Ergens anders

Hoe voel ik me?		
		
Verdrietig	Boos	Bang

Met wie is iets gebeurd?	
	
Met 1 iemand	Met meer mensen

Welke keuze kan ik maken.



Literatuur:

Anderstalige jonge kinderen bij jou op school. (z.d.). In *www.passendonderwijs-zk.n*.

Coenen, J., & Heijdenrijk, M. (2010). *Zien is snappen: grip op lessen Nederlands voor anderstalige kinderen*. Bazalt.

Goedhart, R. (2020). Ouderbetrokkenheid bij nieuwkomers vanuit twee perspectieven: hoe leraren en ouders elkaar kunnen bereiken. *PLPO.NL*. https://plpo.nl/wp-content/uploads/2020/03/32_Goedhart-R._2020_03_Ouderbetrokkenheid-bij-nieuwkomers_def.pdf

HCO, Gemeente Den Haag, Van Der Nagel, G., Basisschool Krullebaar, IKC Bamboe, & Koningin Beatrixschool. (2012). *Ervaringen op basisschool De Springbok, IKC Bamboe en de Koningin Beatrixschool: Zo wordt je school NT2-proof*. https://www.bazaltgroep.nl/wp-content/uploads/sites/2/2019/02/2016-Zo_wordt-je_school_NT2-proof.pdf

Lesactiviteiten meertaligheid. (2019). In *SLO*.

Lowan: Ondersteuning onderwijs nieuwkomers. (z.d.). Lowan. <https://www.lowan.nl/>

Pessers, E. (2025, 25 maart). *Kleuters - LOWAN*. LOWAN. <https://www.lowan.nl/po/leerlijnen/kleuters/>

Tackleyou. (2025, 14 mei). *Startpakket voor nieuwkomers in de onderbouw - Taalschool Utrecht*. Taalschool Utrecht. <https://taalschoolutrecht.nl/startpakket-nieuwkomers/startpakket-voor-nieuwkomers-in-de-onderbouw>

VoorleesExpress - vrijwilligerswerk vol taal- en leesplezier | VoorleesExpress »
Vrijwilligerswerk vol taal- en leesplezier. (z.d.). VoorleesExpress. <https://voorleesexpress.nl/>